

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Articvlvs V. Vtrum potentia ad generandum dicat essentiam, an
relationem. artic. 5.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

cuius rei intelligentiam, notandum est cum Diuo Thoma hoc loco in responsione ad tertium, duplicem esse potentiam, quaedam est, quae appellatur potentia secundum rem, & est illa per quam verè producit aliquid: & quia nihil magis pugnat, quam aliquid producere se ipsum, efficitur, vt ad veram productionem necessaria sit distinctio realis inter productum, & id quod producit, vt quod. Quare vt aliquid sit potentia secundum rem necesse est, vt productum sit quippiam distinctum realiter, non quidem à potentia, per quam producit, vt ex dicendis patebit, sed ab eo, cuius est potentia, quodque per eam producit, vt quod. Quaedam alia est potentia, quae appellatur potentia secundum rationem, aut potentia secundum nostrum intelligendi morem. Estque illa, per quam re vera nihil realiter producit, sed nostro dumtaxat intelligendi more. Talis est intellectus diuinus comparatione diuinae intellectionis, & voluntas diuina comparatione diuinae volitionis: intelligere namque & velle in Deo, neque ab intellectu & voluntate, neque à Deo intelligente, vt quod, neque item à personis diuinis intelligentibus etiam vt quod, distinguuntur, ex natura rei, ac proinde non verè producentur, sed nostro dumtaxat intelligendi more, eaque de causa intellectus & voluntas in Deo comparatione intellectionis & volitionis diuinae, non dicuntur potentiae nisi nostro intelligendi more, aut secundum rationem.

Hoc ita constituto, Caietanus, & Torres hoc loco, & Capreolus in 1. distinct. 7. quaest. 2. merito affirmant, in Patre non esse potentiam secundum rem comparatione generationis secundum se sumptae: eò quod generatio nec producat, nec distinguatur à Patre generante, sed in Patre esse potentiam secundum rem ad generandum Filium, eò quod filius verè à Patre producat, ab eoque realiter distinguatur. Eodem modo affirmant, in Patre & Filio non esse potentiam secundum rem comparatione spirationis secundum se, eò quod spiratio actiua ab eis non distinguatur, esse tamen ad spirandum Spiritum sanctum. Quare non datur, inquit, comparatione actuum notionalium secundum se, sed solum comparatione terminorum, verumve per eos actus productarum, nempe comparatione Filij, & Spiritus sancti, qui verè producentur. Vbi namque productio non est actio, sed respectus eius, à quo alius significatus per modum actionis, non datur potentia comparatione productionis, sed comparatione termini, reive productae. Vbi verò productio est vera actio, vt in creaturis, datur potentia realis, non solum ad effectum, terminumve actionis, sed etiam ad productionem ipsam. Atque hoc est discriminè, quod D. Thomas constituit supra q. 25. art. 1. ad tertium in potentiam, quae cernitur in Deo, & potentiam, quae cernitur in creaturis. Quare si consulas quae eo loco diximus, docuitque D. Thom. comperies haec omnia de mente illius esse, tamen si nec illo in loco nobis placuerit, nec in hoc placeat, quatenus docet, in Deo non dari potentiam comparatione actionis, qua producit res creatas, sed comparatione solum rerum creatarum: arbitratur namque, actionem, qua Deus creata producit, non esse tamquam in subiecto in rebus productis, sed esse idem cum Deo esseque vim ipsam, qua res creatas procreat, cum respectu ad res, tamquam eius à quo sunt: contrarium verò ostendimus q. 25. citata, art. 1. disp. 2.

Ex dictis facile erit cuique soluere argumenta Aureoli apud Capreolum & Gregorium, quae ideò

Potentiam ad generandum, & ad spirandum esse quidem secundum rem in Deo, non tamen, comparatione actuum notionalium sed terminorum, qui per eos producentur.

Argumentum Aureoli.

A breuitatis gratia omitto. Hoc vnum tantum referam, quod difficultatem continet. Eadem est, inquit ille, potentia qua prima persona gloriosissima Trinitatis potest generare Filium, & potest esse Pater: quandoquidem generando, & resultat esse Filij, & esse Patris: sed potentia, qua prima persona adorandissima Trinitatis potest esse Pater, non est aliud quam non repugnantia terminorum: alioquin prima persona produceretur secundum esse Patris, quod omnino est absurdum: ergo potentia, qua prima persona sanctissima Trinitatis potest generare Filium non est aliud, quam non repugnantia terminorum.

B Ad hoc argumentum neganda est maior. Potentia namque, qua prima persona diuinissima Trinitatis potest esse pater, non est aliud, quam non repugnantia terminorum fundata in necessaria connectione esse Patris cum prima persona altissima Trinitatis: ceterum potentia, qua potest generare Filium, est potentia realis qua secundum rem potest producere Filium. In humanis quidem, quia generatio est ratio fundandi paternitatem & filiationem, potentia, quae est ad generandum, & producendum suppositum Filij, est consequenter ad comproduendum esse relatiuum Filij & Patris, in suppositis Patris & Filij: at verò in diuinis, quia generatio non est ratio fundandi paternitatem, sed est idem prorsus cum paternitate, constituitque suppositum Patris, non est par ratio, vt quae potentia est ad generandum Filium, sit consequenter ad comproduendum esse Patris & Filij in eorum suppositis.

C Duo hoc loco obserua cum D. Thom. in responsione ad primum & secundum. Vnum est, potentias, de quibus loquimur, non esse in diuinis factiuae, sed productiuae tantum: quò fit, vt personae procedentes, non sint factae, sed productae dumtaxat. Alterum est, cum potentia realis dicatur per comparationem ad rem, quae per eam esse potest, atque adeò quae est possibilis, personas diuinis non dici possibiles, vt possibile distinguitur contra necessarium, potestque esse & non esse, sed vt possibile commune est necessario & possibili praesè sumpto, quo pacto sumitur ab Aristotele secundo de interpretatione, dum de modalibus propositionibus est sermo: vnde personae diuinae ita dicuntur posse esse, vt non possint non esse. Quae in hoc articulo dicta sunt dilucidiora fient articulo sequenti.

ARTICVLVS V.

E Vtrum potentia ad generandum dicat essentiam an relationem.

D I VVS Bonauentura in 1. dist. 7. quaest. 1. Durandus ibidem q. 2. & multi alij affirmant, potentiam generatiuam in Patre esse paternitatem, & potentiam spiratiuam in Patre & Filio esse spirationem actiuae, atque adeò potentiam generatiuam & spiratiuam dicere praecipue relationem.

F Alij affirmant, potentiam generatiuam includere, dicerique ex aequo essentiam & paternitatem, ita vt vtrumque generet tamquam principium quo, potentiamque spiratiuam dicere similiter ex aequo essentiam & relationem spirationis actiuae.

Sit nihilominus prima conclusio. Potentia generatiua (idem dicendum est de spiratiua) non est relatio, sed natura diuina. Loquimur autem hoc loco de potentia, vt potentia dicitur id, quo producens producit, interim non curando vtrum sit principium proximum aut remotum: ex sequentibus namque

Dilucidior

Potentia ad generandum, & ad spirandum in Deo non sunt factiuae, sed productiuae. Personae diuinis dicuntur posse esse, vt non possint non esse.

D. Bonauentura & Durandus opinantur.

Alii vero generatiuam

Prima conclusio. Potentia generatiua non est relatio, sed natura diuina. Loquimur autem hoc loco de potentia, vt potentia dicitur id, quo producens producit, interim non curando vtrum sit principium proximum aut remotum: ex sequentibus namque

namque conclusionibus patebit, quodnam sit principium proximum, & quod remotum, quo Pater generat, & quo Pater & Filius spirant Spiritum sanctum. Hæc conclusio est D. Thomæ hoc loco, & Magistri in 1. dist. 7. & communis ferè inter Scholasticos. Eadem habetur in Concilio Florentino sess. 18. ubi Ioannes ille, qui Latinorum partes agebat, ita inquit, *Dixi filium ex Patre, ac Patris substantia generari idem significare, ita tamen ut persona sit producens & generans: principium autem, quo ipsa persona generet, sit id quod solum communicabile est: Pater ergo generantium principium est, & suppositum quoddam significat: diuina vero substantia, que cum Patre realiter idem est, non quidem generat, sed est principium quo generatio fit: quando quidem suppositum nullum significat. Et infra, Non aliter profectò de diuinis personis intelligere possumus: nam Patris persona suppositum est, atque generans, diuina verò natura generantium principium, quo Pater Filium generat: qui quidem pater suam personam Filio nequaquam communicat, cum tamen eius substantia & natura communicabilis sit. Que cum vna numero sit, idcirco non ea ratione communis dicitur, quia est humanitas, sed rationem tantum habet communis, quatenus communicabilis est: que quidem causa est cur Filius à Patre, ut à principio nasci dicatur, quod à diuina Patris substantia nascitur. In vnaquaque tamen persona identitate reali manente, natura videlicet diuina.* Hæc ibi.

Probatu deinde primò, quia illud in generatione vniuoca est potentia generatiua, in quo genitum assimilatur generanti: sed Filius Dei assimilatur Patri in natura diuina, non verò in relatione: ergo natura diuina, & non relatio, est potentia generatiua. Minor, & consequentia patent: maior verò probatur, quia generans reddit simile sibi genitum quoad formam, secundum quam producit, ut homo genitus efficitur similis generanti in natura humana, cuius virtute Pater producit Filium: cum ergo id, quo generans producit, sit potentia generatiua, sit, ut illud sit potentia generatiua in generatione vniuoca, in quo genitum assimilatur generanti, quod erat probandum. Secundo, in humanis, licet principium indiuiduans, proprietate personalis constituat rem generantem, non tamen est id, quo generans generat, sed natura est quo generat, alioquin cum generans reddat simile sibi genitum, quoad id, quo agit, Socrates produceret Socrate, quod est absurdum: cum ergo paternitas sit proprietate personalis Patris, sic se habens ad personam Patris, ut se habet principium indiuiduans ad indiuiduum creatum, sit, ut paternitas, non sit id, quo Pater generat, sed id, quo generat, sit natura in qua reddit genitum simile sibi, ac proinde ut potentia generatiua non sit relatio, sed natura diuina. Confirmatur præterea conclusio ex illo Damasceni lib. 1. fidei orthodoxæ c. 8. *Generatio est opus nature, non sicut generantis sed sicut eius quo generans generat.* Est enim natura vis in sita rebus ex similibus similia procreans. Confirmatur rursus eadem conclusio, quia relatio, quæ relatio, nullius est actiuitatis: quare esse nequit principium producendi. Vnde Anselmus in lib. de processione Spiritus sancti cap. 5. de processione Spiritus sancti loquens, tamquam absurdum maximum infert: *Erit igitur diuina essentia in Spiritu sancto non de Deitate Patris, sed de relatione, quod stultissimum est dicere: idem que diceret de processione Filij. Et cap. 9. Nisi quis, inquit, dicat Spiritum sanctum non procedere de Deitate Patris, sed de paternitate, nec per Deitatem Filij, sed per filiationem, qua opinio sua se patenti falsitate suffocet.*

Molina in D. Thom.

A Secunda conclusio. Sicut in igne natura specifica ignis, tamquam forma Metaphysica, & forma substantialis ignis, tamquam forma physica, sunt principium remotum, quo ignis calefacit, proximum verò est calor existens in igne: sicut etiam in homine natura humana, & anima rationalis sunt principium remotum quo homo intelligit, proximum verò est intellectus: ita in Patre natura diuina, nostro intelligendi more, est principium remotum, quo Pater generat, proximum verò est intellectus: in Patre etiam & Filio natura diuina est principium remotum quo Pater & Filius producunt Spiritum sanctum, proximum verò est voluntas: unde natura diuina, vel dicitur potentia generatiua & spiratiua tamquam principium remotum, intellectus verò & voluntas tamquam principium proximum: vel certe, non excludendo ab ea intellectum & voluntatem (quæ licet virtute ab ea distinguantur, in ea tamen intrinsecè includuntur, suntque idem re & ratione formali cum illa, ut quaest. 8. artic. 2. ostendimus) potentia dicitur. Hæc conclusio ex eo probatur, quod Filius est Verbum, ut facit litera sancti que Patres testantur: principium autem proximum Verbi est intellectus, remotum verò essentia, cuius est talis intellectus: & quod similiter Spiritus sanctus est amor productus: proximum autem principium amoris est voluntas. Atque hinc etiam confirmatur conclusio præcedens: Verbi enim & amoris, non est principium productuum relatio, sed intellectus & voluntas, essentiaque, quam ornant illæ potentia: quæ omnia constat esse res absolutas.

Tertia conclusio. Potentia generatiua non est essentia, & intellectus sumpta absolutè, sed accepta sub certa quadam conditione, nempe ut sunt eius, qui habet ea à se. Hæc conclusio probatur, quia essentia & intellectus, absolutè sumpta sunt in tribus personis: potentia autem generatiua, sub ratione potentie generatiuæ, est in solo Patre: essentia ergo & intellectus non habent rationem potentie generatiuæ, nisi ut sunt eius, qui habet ea à se: nempe Patris, aut, ut alij dicunt, ut stant sub paternitate, quasi hoc sit conditio sine qua non sortiuntur rationem potentie generatiuæ: non verò quasi relatio influat ad generationem, Filijue productionem. Itaque id, quod in Patre est potentia generatiua, est etiam in Filio & Spiritu sancto: & ob id quiddam perfectionis dicitur potentia generatiua in Patre, id totum est in Filio & Spiritu sancto: in Patre tamen solo habet rationem potentie generatiuæ, eò quod in solo Patre habeat conditionem sine qua non sortiuntur rationem potentie generatiuæ. Quare hæc consequentia nulla est: quod in Patre est potentia generatiua, reperitur etiam in Filio & Spiritu sancto: ergo in Filio & Spiritu sancto est potentia generatiua. Ratio est, quia in Filio & Spiritu sancto deest ei conditio sine qua non habet rationem potentie generatiuæ, videlicet esse eius quod habet illud à se aut esse sub paternitate. Hæc de causa affirmat D. Thomas hoc loco, potentiam generatiuam dicere in recto quippià absolutum, essentia scilicet ac intellectum, in obliquo verò dicere relationem: eò quod essentia & intellectus, nõ absolutè, sed ut Patris, aut ut stant sub paternitate, rationem habent potentie generatiuæ. Patre ergo intelligente per essentiam tamquam per principium remotum, & per intellectum tamquam per principium proximum, Filius, Verbumve æternum accipit suum esse per intellectum tamquam per principium quo producit: accipere verò tale esse est generari, quod est habere respectum eius, qui ab alio per intellectum, per quem respectum Filius constituitur

2. Conclusio. Potentia generatiua dicitur essentia, id quod principium nostro intellectu, motu remotum, intellectu id quod proximum.

Tertia conclusio. Essentia diuina & intellectus ut sunt eius, qui habet illa à se, sunt potentia generatiua.

T r ; in

in esse Filij; conferre autem illi eo modo tale esse, est generare, estque respectus à quo alius per intellectum, per quem Pater constituitur in esse Patris.

Quarta conclusio. Potentia spiritalis est essentialis & voluntas non simpliciter, sed ut Patris ac Filij.

Quarta conclusio. Potentia spiritalis non est essentialis & voluntas absolute, sed sub certa quadam conditione, nempe ut sunt Patris & Filij, quibus conveniunt prius nostro intelligendi more cum fundamento in re, quam sit diligere essentialis, ut saepe in superioribus ostendimus, aut certe ut stant sub inspiratione activa. Hac conclusio probatur sicut praecedens, quia essentia & voluntas absolute sunt in tribus personis; potentia autem spiritalis solum est in Patre & Filio, quibus inest essentia & voluntas prius nostro intelligendi more, quam sit diligere essentialis. Denique quae de potentia generativa conclusione praecedente dicta sunt, etiam suo modo intelligi debent de potentia spiritali.

Argumenta contra assertam sententiam. Primum.

Impugnant vero autores contrariae sententiae veritatem nostram. Primum, quia sicut se habet actus essentialis ad formam essentialem, ita se habet actus personalis ad formam personalem: sed intelligere, velle, & creare, quae sunt actiones essentialis, sunt à forma essentiali, nempe à divina essentia tamquam à principio quo: ergo personalis actus, qualis est generatio, erit à forma personali tamquam à principio quo nempe à paternitate, ac proinde paternitas, & non essentia erit potentia generativa.

Confirmatur.

Confirmatur haec ratio, quia quod est principium, ut aliquid sit, est principium ut operetur: sed paternitas est principium à quo Pater est Pater, generatio vero est propria operatio Patris, quia Pater est: ergo paternitas erit in Patre principium illius: praeterim cum propria operatio cuiusque rei sit à propria forma per quam distinguitur à ceteris, quibus ea operatio non convenit.

Secundum.

Secundò, quando aliqua forma in aliquo subiecto est ratio alicuius operationis, eadem forma separata à tali subiecto est principium eiusdem operationis, candor namque separatus à subiecto esset principium disgregandi visum, si per impossibile daretur separatus à subiecto: sed essentia divina, divinusque intellectus, si separentur à Patre, non sunt principium generandi Filium, ut patet, quia in Filio & Spiritu sancto non sunt principium generandi Filium: ergo neque in Patre erunt, sed paternitas potius erit tale principium.

Tertio.

Tertio, productiones diversarum rationum exigunt potentias diversarum rationum: sed generare & spirare sunt productiones diversarum rationum: essentia vero est unius dumtaxat rationis: ergo essentia non est potentia generativa & spirativa.

Quarto.

Quarto, potentia generativa est principium productionis rei genitae: ergo distinguitur realiter à re genita: quandoquidem nihil magis pugnat, quam aliquid producere seipsum, aut esse principium sui ipsius: sed essentia divina & intellectus non distinguuntur realiter à Filio, paternitas autem distinguitur: ergo paternitas est potentia & principium, quo Pater producit Filium, non vero essentia aut intellectus.

Confirmatur.

Confirmatur haec ratio, quia principium dicit relationem realem ad id, cuius est principium: sed ea, inter quae in divinis cernitur relatio realis, distinguuntur realiter: cum ergo essentia & intellectus non distinguantur realiter à Filio: efficitur, ut non sint principium, & potentia generativa, qua Pater producit Filium.

Quinto.

Quinto, si essentia esset potentia generativa & principium Filij, essentia generaret: consequens autem est haereticum, ac damnatum cap. Damianus,

A de summa Trinitate & fide Catholica: ergo essentia non est potentia generativa.

Sextò, Augustinus 5. de Trinitate cap. 6. & 7. ait, Filius eo Filium, quo genitur: ergo à simili, Pater eo Pater quo generat: sed est Pater paternitate: ergo generat paternitate, ac proinde paternitas est principium quo generandi Filium.

Ad primum horum argumentorum neganda est maior: proprietates namque personalis, differentiae individuas, non est principium productionis, ut explicatum est eo quippe agens agit, tamquam principio producendi, in quo reddit sibi simile proprietate personalis, sed natura, ut iam ostendimus: redditur vero propria persona propter conditionem illius propriam, quam exigit natura ad hoc, ut sit principium producendi, ut explicavimus.

Ad confirmationem, si in maiori sit sermo de principio proprio, ut aliquid sit, hoc est, non commune sibi cum aliis, maiorque intelligatur univertim, neganda erit: principium namque commune, quale in Patre est essentia & intellectus, potest esse principium productionis Patri propriae, propter conditionem sine qua non habet, ut sit principium, quam solum habet in Patre. Quare negandum erit, propriam operationem cuiusque rei emanare semper à forma, per quam talis res distinguitur à ceteris: forma namque, alioquin communis, habere poterit in aliquo operationem illi ipsi minime cum aliis communem, propter conditionem sine qua talis forma non est principium operationis, quae est propria illi rei. Adde, in rebus creatis operationes singulares, ac proinde proprias principiorum singularium, à quibus emanant, non prodire efficienter à differentia individuantem, sed à gradu communi factò individuo per accidens ex adiunctione talis differentiae individualis, differentiamque individuantem solum esse conditionem sine qua à tali principio, quoad gradum secundum quem agit, non emanaret talis actio numero, sed alia longe diversae unitate namque numerica principij efficientis, & ab aliis circumstantiis concurrentibus pendet quod emanet haec potius numero actio, quam alia: pendet inquam, non tamquam à principij efficientibus, sed tamquam à conditionibus requisitis, sine quibus non emanaret ea numero actio.

Ad secundum neganda est maior, quando esse principium non convenit absolute ei formae, sed sub conditione, quam solum habet in tali subiecto, ut in re proposita cernitur.

Ad tertium responderi debet, maiorem esse veram, si intelligatur de potentiis quae sunt principium immediatum, quo pacto intellectus & voluntas sunt distinctae potentiae generandi Filium & spirandi Spiritum sanctum, non vero de potentiis, quae sunt principium mediatum: quemadmodum namque anima rationalis est unum principium mediatum intelligendi & volendi, intellectus vero & voluntas sunt immediata principia, quibus anima elicit illas distinctas operationes: ita una numero essentia divina est unum principium mediatum, unaque potentia generandi Filium per intellectum tamquam per principium immediatum, & spirandi Spiritum sanctum per voluntatem tamquam per principium etiam proximum.

Ad quartum, concessio antecedente, si in eo sit sermo de principio quo, neganda est prima consequentia: licet enim inter principium quod, & rem productam necessaria sit realis distinctio, inter principium tamen quo, & rem productam, non semper est

Sextum.

Responso. Ad primum.

Ad confirmationem.

Ad secundum.

Ad tertium.

Ad quartum.

MOLL
IN
D. V.

est necessaria, sed sufficit distinctio rationis, ac virtualis. Ratio est, quam hoc loco in responsione ad primum reddit egregiam D. Thomas, nempe quia generans non generat ut distinguit, sed ut reddat genitum sibi simile, tantoque perfectior est generatio, quanto genitum producit magis simile generanti, ut in superioribus ostendimus: est tamen conditio sine qua generans non generat, quod genitum distinguitur a generante, eo quod nihil possit producere seipsum. Quia ergo generans producit genitum sibi simile quoad id quo agit aut producit, non verò quoad suum principium individuan, proprietatem personalem, id sanè, quo generans generat, debet esse commune generanti & genito, ac proinde idem in utroque, aut specie, ut in rebus creatis, aut numero, ut in divinis, in quibus quemadmodum generatio, sic etiam similitudo inter generans & genitum est perfectissima. Quod fit, ut necesse non sit rem generantem, quoad id quo mediante generat, distinguere a genito: quin potius idem cum eo esse possit, solumque virtute ab eo distinguatur, ut in divinis propter summam simplicitatem, summamque similitudinem inter genitum & rem generantem, videre est: necesse tamen est, ut generans per suam differentiam individuam, proprietatemve personalem, distinguatur realiter a genito.

ad confirmacionem inueni.

Ad quintam.

Ad sextam.

Ad confirmationem negandam est principium, quo, semper dicere relationem realem, id namque, cui conuenit, ut sit principium quo, non est relatio, sed quid absolutum: relatio verò principij a qua formaliter dicitur principium quo, non est realis, quando eiusmodi principium a re, cuius est origo, non distinguitur realiter.

Ad quintum neganda est consecutio, si sermo sit de generate quod, de quo loquitur Concilium Lateranense cap. Damianus, quod solum verè dicitur generare sine addito, ut in superioribus ostensum est: principium enim quo, cum non distinguitur realiter a re genita, non dicitur simpliciter generare, sed cum addito, tanquam id quo generans generat. Adde, essentiam absolutè sumptam, non esse principium quo, alioquin omnes tres personae diuinae per eam generarent, sed essentiam sub certa conditione, nempe, ut in eo, qui habet eam a se, aut ut stat sub paternitate, eaque ratione essentiae absolutè sumptae non tribui generationi, ne quidem eo modo, quo intellectui tribuitur intelligere.

Ad sextum, concessis primo antecedente, & prima consequentia, minorque ulterius subsumpta, distinguendum est consequentia secundae consequentiae. Si enim sit sensus, Patrem paternitate generare, tanquam principio productiuo, neganda est consequentia: si verò sit sensus, Patrem paternitate generare, tanquam principio formali, seu ratione formali, a qua formaliter dicitur generare, quatenus generatio generat formaliter: paternitas verò est idem omnino realiter, formaliter, ac virtute cum generatione, ut questione praecedente articulo secundo ostendimus, concedenda est consequentia.

Inde verò perperam colligitur, paternitatem esse principium quo generandi, potentiamque generatiuam, in articulo praecedente ostendimus.

ARTICVLVS VI.

Utrum actus notionalis ad plures personas terminari possit, quasi esse possint plures Filij, aut plures Spiritus sancti.

CONCLUSIO negat, estque de fide. Cum diuinus intellectus non habeat rationem potentiae generatiuae, nisi in eo, qui illum habet a se, ut patet ex dictis

Filij plures, aut Spiritus sancti, cur non sint in diuinitate.

tam articulo praecedente, quam quaest. 27. artic. 3. disput. 4. & quaest. 41. artic. 2. disput. 2. Is verò qui eum habet a se, vnico actu intellectus vnicum producat Verbum ac Filium: fit, ut vnus tantum sit Filius, qui rursus per intellectum non producit alium Filium: eo quod intellectus in eo rationem non habet potentiae generatiuae. Cum item in solo Patre & Filio voluntas habeat rationem potentiae spiritalis, ut locis citatis exposuimus: fit etiam, ut vnus tantum producat Spiritum sanctum: qui rursus non producit alium Spiritum sanctum per voluntatem: eo quod voluntas in eo non habeat rationem potentiae spiritalis. Rationes D. Thomae hoc loco adiuuant, ut hoc melius intelligatur: semper tamen in asserenda conclusione huius articuli fidei Catholicae innitemur, neque intendimus eam demonstrare, sed adducere quaedam congruentia ad aliquam hanc asserendam eis, quae fides docet. Is, quae in hoc articulo sunt, iungito, quae diximus q. 30. art. 1.

QUESTIO XLII.

De aequalitate & similitudine diuinarum personarum adinuicem.

ARTICVLVS I.

Utrum aequalitas locum habeat in diuinis.

DISPUTATIO I.

In hac, & questione sequenti comparat D. Thomas diuinas personas inter se, in hac quidem quoad aequalitatem, in sequenti verò quoad missionem. Ad huius questionis intelligentiam sciendum est, quod duobus modis aliquid dici quantum. Vno proprie, illud scilicet, quod habet partem extra partem. Et quidem si partem habeat extra partem ratione sui, dicitur quantum per se, pertinenteque ad praedicamentum quantitatis: si verò ratione alterius, ut candor trium palmorum ratione superficiei, cui candor inhaeret, dicitur quantum per accidens. Altero verò modo improprie, & per metaphoram dicitur aliquid quantum, illud videlicet, in quo cernitur quidem latitudo aliquo modo, attamen sine parte extra partem, vel quia non habet partes, vel quia si eas habet, vna non est extra aliam. Hoc modo latitudo candoris quoad intensionem, dicitur quantitas intensionis per metaphoram. Etenim licet, iuxta probabiliorum opinionem, partes habeat intensionis, vna tamen non est extra aliam. Latitudo etiam perfectionis essentialis cuiusque rei dicitur quantitas perfectionis, quia vel non habet partes, ut in Deo, & in gradibus simplicibus, quales sunt differentiae, vel si habet partes, ut sunt genus & differentiae constituentes speciem aut indiuiduum, vna tamen non est extra aliam.

Quantitas duobus modis dicitur.

Quantitas perfectionis qua.